

Бобало Юрій Ярославович народився 23 липня 1945 року в с. Дунайв Перемишлянського району Львівської області. В 1973 році закінчив Львівський політехнічний інститут за спеціальністю «Радіотехніка». У 1973–1975 роках працював завідувачем навчальної лабораторії, 1975–1980 – асистентом кафедри радіотехнічних систем і пристроїв радіотехнічного факультету Львівського політехнічного інституту. У 1980–1984 роках – аспірант Московського авіаційного інституту. В 1984–1986 – молодший, старший науковий працівник галузевої науково-дослідної лабораторії радіотехнічного факультету, з 1986 року – асистент, доцент, з 2004 – професор кафедри теоретичної радіотехніки та радіовимірювань, у 1986–2002 – заступник проректора з наукової роботи, в 2002–2005 – проректор з наукової роботи, з 2005 – перший проректор, з 2007 року – ректор Національного університету «Львівська політехніка».

Вчений у галузі радіотехніки, доктор технічних наук (2010), професор, Заслужений працівник освіти України (2006), Doctor Honoris Causa Вроцлавської політехніки (2012), лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки, член-кореспондент Національної академії педагогічних наук України. Нагороджений орденом Князя Ярослава Мудрого V ступеня, орденом «За заслуги» III ступеня та іншими державними відзнаками України.

Юрій БОБАЛО: «ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА – ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК У ВТІЛЕННІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРАГНЕНЬ УКРАЇНИ»

Альма-матер львівської інженерії

Виповнюється 200 років Львівській політехніці – найстарішій і найбільшій академічній технічній школі в Україні та Східній Європі. Упродовж тривалого часу знані історики та група активістів Асоціації випускників Національного університету «Львівська політехніка» вивчали історію зародження та розвитку славетного навчального закладу. Питання це мало до недавнього часу доволі неоднозначне тлумачення і вважається досі пір дискусійним. Проте дискусійним не щодо самої дати заснування, а, власне, встановлення і витлумачення окремих історичних фактів становлення і розвитку Львівської політехніки.

1. Все розпочалося із Реальної школи

Раніше вважалося, що Львівську політехніку засновано 1844 року, коли тодішній австрійський уряд постановив шляхом реорганізації створити у Львові Технічну академію. Суттєва деталь: саме через реорганізацію, а не з «нульового» циклу постав до життя новий навчальний заклад. А історичним базовим чинником цього стала створена майже три десятиліття раніше Реальна школа у Львові. Цей важливий висновок було зроблено на підставі принципу історизму та усталених європейських стандартів літочислення вищих навчальних закладів.

Таке розуміння з'явилося у науковців кілька років тому, коли Україна приєдналася до Болонського процесу і вітчизняні вищі навчальні заклади розпочали глибше вивчати свою історію. Особливо цінною знахідкою, котра розставила всі крапки над «і» в питанні часу заснування Львівської політехніки, стали документи, виявлені в архівах Відня і Львова. Йдеться, зокрема, про королівський декрет № 78 щодо створення у Львові Цісарсько-королівської реальної школи, підписаний цісарем Францом І 7 березня 1816 року в Мілані. Це була справжня наукова сенсація, що викликала в академічному середовищі неабияке піднесення й бажання глибше вивчати історію навчального закладу.

Розглянемо докладніше цей унікальний історичний документ. У королівському декреті читаємо, що процес створення Реальної школи у Львові розпочався ще 4 вересня 1810 року, коли На-

дзвичайна придворна комісія у Відні вперше розглянула клопотання Галицького губернаторства «щодо заснування Реальної школи у Львові з найвищою резолюцією».

У рапорті комісії, адресованому цісареві Францу І і названому «Про заснування Реальної школи у Львові» чітко зазначено: «...Справа заснування Реальної школи у Львові набула широкого розголосу. Проект організації цієї школи набирає правової сили. Потрібне Ваше схвалення. Проект успішно рухається вперед. Може здійснитися Ваша ідея об'єднання з Політехнічним інститутом у Відні, але на це потрібно зачекати. Зав'язок цієї установи вже є. Поки що Політехнічний інститут у Львові немає. Натомість закладається Реальна школа, котра у змозі зарадити собі із цим завданням. Зклад забезпечить стаке і тривке навчання, стане цариною науки, ремесел, діловодства та фахового викладання. Пізніше влада у Львові зможе переінакшити цей навчальний заклад. Та нині це потрібно відкласти в бік...» (Мілан, 07.03.1816 року, з особистим підписом імператора Франца І) // Акт «OstA, AVA, StNK, Ktn.685, 124 ex Martio 1816».

У Королівському декреті від 7 березня 1816 року наголошується, що відкриття Цісарсько-королівської реальної школи має на меті задоволення навчальних потреб місцевого населення. Утримувалась вона за кошти нововведеного місцевого промислового податку. Відтак у навчальних планах Реальної школи основна роль відводилась предметам природничо-матема-

Nr. 78.

Studien-Hofcommissions-Decret vom 19. März 1816, an das Galizische Gubernium.

Errichtung einer Real-Schule in Lemberg.

Seine Majestät haben die Errichtung einer Real-Schule in Lemberg gnädigst zu bewilligen geruhet.

Dieselbe ist nach dem System der hiesigen Real-Schule einzurichten, in so fern nicht die Localumstände eine besondere Verfassung nothwendig machen.

тичного циклу, зокрема, кресленню, рисунку та вивченню нових сучасних мов. Навчальний процес у Реальній школі здійснювався на основі німецьких освітніх програм, які були пристосовані до місцевих умов.

Новостворена школа розмістилась у корпусі поруч з головною будівлею тодішнього Львівського університету (у той час він мав статус ліцею). У цій споруді поряд із великим лекційним залом, механічними та хімічними лабораторіями, лабораторією лиття, великою кімнатою для малювання та креслення розмістились також кабінети адміністрації школи. На той час реальна освіта протиставлялась класичній та давала людині потрібні технічні знання для подальшої професійної діяльності. Вступати до Реальної школи дозволялось випускникам, що закінчили 4-річну Нормальну школу.

Тривалий час Реальна школа виступала у двох іпостасях: технічного і торговельного відділення. Згодом, у 1835 році, вона отримує нову назву Реальної торговельної академії, а потім, коли виникла потреба розділити навчання на комерційне та технічне, з неї вилучили цю окрему складову, реорганізувавши її 4 листопада 1844 р. у Цісарсько-королівську Технічну академію. А у 1875 році академія стає повністю технічно-прикладним навчальним закладом. Через рік потому її науковці урочисто відзначають 60-річчя свого навчального закладу, що знову ж підтверджує точну історичну дату заснування Львівської політехніки – 1816 рік. До речі, саме із цієї ювілейної нагоди створено і затверджено герб навчального закладу, основними елементами якого стали технічно-прикладні напрямки навчальної діяльності: архітектурний, будівельний та механічний.

Після проведеної в Австрійській монархії освітньої реформи, внаслідок чого освіту було поділено на вищу, середню й елементарну, Технічна академія у Львові стала повноцінним вищим навчальним закладом, отримавши в 1877 році статус HOCHSCHULE.

У 1894 році професор та доктор математики Владислав Заячківський першим ґрунтовно дослідив історію Львівської політехніки, яку оформив у монографію під назвою «Цісарсько-королівська політехнічна школа у Львові. Історичний нарис про її заснування, розвиток і сучасний стан». У цій праці автор аргументовано стверджує, що започаткування вищої політехнічної школи сягає часу створення Цісарсько-королівської реальної школи.

Через більш як 100 років польський історик Здіслав Поплавський у науковій роботі «Походження Львівської політехніки» наводить такий суттєвий аргумент на користь цієї тези. Подібні до Львівської політехніки вищі технічні навчальні заклади в Німеччині, Австрії та Швейцарії ведуть свій відлік саме від заснованих перед тим реальних шкіл.

У видавництві Вроцлавської політехніки 1993 року побачила світ книжка «Львівська політехніка 1844-1945», у якій її автори теж стверджують, що початок Львівської політехніки сягає часу, коли тут створено Реальну школу з домінуючим технічним напрямом освітньої підготовки.

Розмірковуючи над історичними передумовами запровадження повноцінної технічної освіти в Галичині, ми насамперед говоримо про обставини, які спричинили її. Йдеться про злам XVII

і XIX століть, коли в розвинених країнах Європи відбувалася промислово-технічна революція, котра вже не могла вдовольнити класичними університетами. Час вимагав фахівців нового типу – інженерів, конструкторів та архітекторів, а також науковців-прикладників, здатних «уречевити» найновіші досягнення тодішніх теоретиків і поставити їх на службу потребам майбутньої індустріальної ери.

Звісно, ця революція не минула і Львів – тодішній центр галицького краю, так званого Королівства Галичини й Володимирії, що перебувало на той час у складі Австрійської (а від 1867 року – Австро-Угорської) монархії. Відтак, поряд з іншими перетвореннями, в місті на той час відбувалася й освітянська реформа, що супроводжувалася створенням нових навчальних закладів різноманітного спрямування. Ця подія засвідчила, що Галичина є невід'ємною частиною Європи як у політичному, економічному, так і в науково-освітньому аспектах. Завдяки технічній освіті та науці в місті розпочала розвиватися промисловість, а молодь, зокрема українська, отримала змогу здобути вищу технічну освіту, а отже – шанс посісти відповідне становище в суспільстві.

Говорячи про історичну роль і значення Львівської політехніки у вітчизняній та європейській освітньо-науковій сфері, варто також нагадати, що саме з її лона вийшли такі знані вищі навчальні заклади, як Національний лісотехнічний університет України, Львівський національний аграрний університет, Національна академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, Тернопільський та Луцький національні технічні університети, Івано-Франківський національний інститут нафти і газу, а нинішній Львівський торговельно-економічний університет тривалий час працював з Політехнікою у тісному органічному тандемі.

Академічна спільнота Вроцлавської політехніки не без підстав називає Львівську політехніку своєю історичною праматір'ю, оскільки її відродження у повоєнний час відбулося завдяки згуртованому пулу колишніх львівських професорів і викладачів, які у повоєнні роки виїхали до Вроцлава і там відновили цей навчальний заклад.

Загалом у процесі свого становлення та розвитку науковці Львівської політехніки започаткували створення 15 провідних технічних університетів у Польщі, Чехословаччині, Німеччині та Західній Україні.

Зрештою, у рамках реалізації Болонської освітньої реформи в Україні на європейські стандарти літочислення ВНЗ перейшла ціла низка провідних вітчизняних університетів: Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара, Запорізький національний технічний університет, Запорізький державний медичний університет, Національний університет біоресурсів і природокористування України та багато інших.

Заоплююча історична подорож у минуле Львівської політехніки триває. І це надзвичайно добре, коли ми, пробуджені природно історичною цікавістю, а радше – нагальною потребою, звертаємося до своїх справжніх витоків.

Рейтинг найдавніших технічних університетів Європи і світу за еволюційною системою літочислення ВНЗ

№ п/п	Назва технічного університету	Країна	Спражний рік заснування	Перша дата
1.	Чеський технічний університет у Празі	Чехія	1707	1806
2.	Берлінський технічний університет	Німеччина	1770	1879
3.	Стамбульський технічний університет	Туреччина	1773	1928
4.	Будапештський технічний університет	Угорщина	1782	1856
5.	Паризька політехнічна школа	Франція	1794	1794
6.	Університет Стратклайда у Глазго	Шотландія	1796	1796
7.	Технічний університет Граца	Австрія	1811	1864
8.	Віденський технічний університет	Австрія	1815	1815
9.	Національний університет «Львівська політехніка»	Україна	1816	1844
10.	Політехнічний університет Бухареста	Румунія	1818	1920
11.	Технологічний інститут Карлсруе	Німеччина	1825	1925
12.	Варшавський технічний університет	Польща	1826	1898
13.	Королівський технологічний інститут Стокгольма	Швеція	1827	1877
14.	Дрезденський технічний університет	Німеччина	1828	
15.	Санкт-Петербурзький технологічний інститут	Росія	1828	1930
16.	Данський технічний університет у Копенгагені	Данія	1829	
17.	Штутгартський університет	Німеччина	1829	1967
18.	Московський технічний університет ім. Баумана	Росія	1830	1918
19.	Ганноверський університет імені Г.В. Лейбніца	Німеччина	1831	
20.	Лондонський університет	Англія	1836	
21.	Національний технічний університет Афін	Греція	1837	1917
22.	Делфтський технічний університет	Нідерланди	1842	
23.	Мадридський політехнічний університет	Іспанія	1844	1971
24.	Індійський технологічний інститут в Руркі	Індія	1847	1949
25.	Технічний університет у Брно	Чехія	1849	1899
26.	Технічний університет у Гельсінкі	Фінляндія	1849	1908
27.	Федеральна політехнічна школа Лозани	Швейцарія	1853	1869
28.	Федеральний технологічний інститут Цюриха	Швейцарія	1855	
29.	Політехнічний університет Турина	Італія	1859	
30.	Массачусетський технологічний інститут	США	1861	
31.	Ризький технічний університет	Латвія	1862	1958
32.	Брауншвейзький технічний університет	Німеччина	1862	
33.	Міланська політехніка	Італія	1863	
34.	Мюнхенський технічний університет	Німеччина	1868	
35.	Дармштадтський технічний університет	Німеччина	1868	1877
36.	Технологічний університет Сіднея	Австралія	1870	1878
37.	Технічний університет Аахена	Німеччина	1870	
38.	Токійський технологічний інститут	Японія	1881	
39.	Технологічний інститут Джорджії	США	1885	
40.	НТУ «Харківський політехнічний інститут»	Україна	1885	1885
41.	Дублінський технологічний інститут	Ірландія	1887	1978
42.	Каліфорнійський технологічний інститут	США	1891	
43.	НТУУ «Київський політехнічний інститут»	Україна	1898	1898
44.	Санкт-Петербурзький політехнічний університет	Росія	1899	1922
45.	Гданський технологічний університет	Польща	1904	1908
46.	Познанський політехнічний університет	Польща	1909	1919
47.	Норвезький технологічний університет Тронхейма	Норвегія	1910	1996
48.	Вроцлавський технологічний університет	Польща	1910	1945
49.	Технічний університет Лісабона	Португалія	1911	
50.	Талліннський технічний університет	Естонія	1918	1941

2. Litteris et Artibus – Наукам та Мистецтвам Інтерв'ю з «архіваріусом» Львівської політехніки Олександром Шишкою

Багатогранний і насичений історичний шлях Львівської політехніки проліг через межі багатьох епох та державних формувань. Але у всі часи університет завжди залишався вірним своєму лозунгу, виکارбованому на фронтоні головного корпусу університету: «Litteris et Artibus» – «Наукам і Мистецтвам», невідомо готуючи науково-технічну еліту, залишаючись невід'ємною складовою європейської та світової науки і освіти.

Ми звернулися до Олександра Шишки – відомого краєзнавця і дослідника історії, «архіваріуса» Львівської політехніки, як повсякчас його називають, – із проханням висловити свою думку щодо дати заснування університету.

– У 1772 році, – наголошує Олександр Шишка, – Прусія, Росія та Австрія розділили між собою землі Королівства Польського, до складу якого з 1340 р. входило колишнє Галицько-Волинське князівство. Саме ці галицькі землі і припали Австрійській імперії. Тут була створена нова провінція під назвою Королівство Галичини і Лодомерії (Волидимирії). Галичина на той час була економічно слаборозвинена. Населення займалося в основному сільським господарством. У таких великих містах, як Львів і Краків, існували ремісничі цехи, проте їхня продукція обмежувалася лише задоволенням щоденних потреб. Навчання майстрів проходилося в індивідуальному порядку через школу підмайстрів. А в передових країнах Європи вже відчувалося дихання нової ери – індустріальної.

– Звісно, це вимагало нового підходу до організації тодішньої освіти?

– Так. Поруч із університетами виникають вузькоспеціалізовані школи, які задовольняли потреби в підготовці фахівців з гірництва, дорожнього і цивільного будівництва, містобудування тощо. Ще 1770 року імператриця Марія-Терезія визнала питання освіти одним з найважливіших для держави і створила Придворну комісію освіти, яка очолила всі дидактично-педагогічні та адміністративні справи. Це був водночас і політичний крок, який зміцнював центральну вертикаль влади та певним чином обмежував самостійність крайових складових частин імперії.

Наступного року у Відні було сформовано Реально-торговельну академію, а в інших містах – 4-класні нормальні школи, в яких четвертий клас мав готувати молодь до промислової діяльності.

За часів її сина цісара Йосифа II цей процес дещо загальмувався, але вже імператор Франц I продовжив освітню справу Марії-Терезії, реорганізувавши всю систему австрійського шкільництва. Член освітньої комісії професор Герстнер, зокрема, розробив план утворення реальних шкіл, котрі мали б допомогти міщанам, які не потребують для своєї освіти знання класичних мов, оволодіти практичним фахом.

– Чи вдалося реалізувати цей план?

– На жаль, ні. Перешкодили війни наполеонівської епохи. І лише в часи правління імператора Франца I розпочався певний

поступ: у Відні на основі плану Герстнера Реально-торговельну академію реорганізували в трирічну Реальну школу з торговельною спеціалізацією. За таким зразком вирішили утворити дворічну Торгово-реальну школу в Бродах, а через два роки – трирічну у Львові.

Зацитую копію подання Придворної комісії імператору Францу I з докладним описом підстав для створення Реальної школи у Львові, її матеріальних та кадрових потреб (стилістику збережено):

«Документ має № 78

Назва: Виклад найпокірнішого прохання вірнопослушної Придворної комісії освіти.

Задля закладання Реальної школи у Львові.

Документ – це звіт виконаної роботи Придворною комісією освіти, підкреслює нагальну потребу принагнитися з поміччю для заснування Реальної школи у Львові, а також для подальшого її збереження.

Виклад потребує тлумачення. Якраз найвищий час підвищувати рівень Нормальної школи у Галичині та Кракові. Однієї Реальної школи не вистачить. Але справа заснування Реальної школи у Львові набула широкого розголосу. Проект організації цієї школи набирає правової сили. Потрібне Ваше одобрення... Зав'язок цієї установи вже є. Поки що Політехнічного інституту у Львові нема. Натомість закладається реальна школа, котра в змозі порадижити собі з цим завданням. Заклад забезпечить стале, тривке, навчання, стане цариною науки, ремесла, діловодства, фахового вчителства... Потрібний Ваш, ласкавий пане, дозвіл як благословення. Час оголосити відкриття Реальної школи у Львові.

Укладений 5 січня 1816 року».

Так Львів отримав дозвіл на відкриття Реальної школи у 1816/1817 навчальному році. Її розмістили в будинку Нормальної школи на площі Каструм.

– З чого і як Реальна школа розпочала свою діяльність?

– Школа утримувалася за коштів нововведеного місцевого промислового податку. З перших днів її існування вчительський колектив намагався перетворити її на повноцінний навчальний заклад з технічним напрямом підготовки спеціалістів.

На жаль, у перші роки існування Реальної школи виникли певні організаційні труднощі, пов'язані з формуванням штату та призначенням директора. Тому вона розпочала свою роботу лише наприкінці 1817 року під керівництвом запрошеного професора Алоїза Олександра Уле. Наступного року він запропонував проект створення в школі двох відділів: першого – дворічного із загальноосвітньою програмою і другого – дворічного. Однак це нововведення не затвердило міністерство освіти.

Через кілька років з'явився новий проект реорганізації, за яким його автор Філіп Краузе пропонував до чинної дворічної Реальної школи додати ще два відділи: торговельний і технічний з викладанням вищої математики, механіки і гідравліки, фізики, хімії, хімічної і механічної технології, прикладної геометрії, будівництва та креслення машинобудівного, архітектурного і містобудівельного. Слухачі технічного відділу мали змогу обрати децю вузьку спеціалізацію. Проект також не був реалізований.

1825 року імператор Франц I затвердив програму дворічної Реальної школи у Львові без технічного напрямку. Вона надавала право випускникам продовжувати навчання у Львівському університеті з таких дисциплін, як фізика і механіка, рілляництво і лісництво, будівництво, загальна і технічна хімія, прикладна геометрія і креслення. Студент міг навчатися на рілляника, будівельника, фабриканта, геодезиста. Оскільки викладання спеціалізованих дисциплін мало загальнооглядовий характер, це призвело до зменшення популярності і зниження кількості слухачів університету.

Керівництво Реальної школи, як і ухвали Краєвого Союму, постійно висували пропозиції створити технічний відділ в Реальній школі, але вони, на жаль, залишалися поза увагою міністерства освіти. І лише 1835 року міністерство оголосило декрет імператора, за яким реорганізованому навчальному закладу надали титул Цісарсько-королівської реально-торговельної академії, яка отримала ранг гімназії, що дозволяло її вихованцям продовжити навчання в університеті.

– Складалась враження, що школа переживала у цей час постійні організаційні труднощі і реформи, які, зрештою, її привели до її оформлення у Технічну академію?

– Список запропонованих реформ і надалі не вичерпався. 1840 року керівник філософського напрямку Львівського університету професор Пфайфер запропонував новий проект реорганізації технічної освіти, згідно з яким планувалося створити в університеті два відділи: фізико-хімічний і фізико-математичний.

Всі ці багаторічні намагання переконати владу в тому, що у Львові таки доцільно відкрити повноцінний технічний освітній заклад, завершилися відомим декретом імператора Фердинанда I створити з 24 січня 1843 року Реально-технічну академію з технічним, торговельним і сільськогосподарським відділами. Очільників Галичини зобов'язали представити докладний план навчальних дисциплін та штатний розпис викладачів до вересня 1843 року, але цю роботу завершили лише у жовтні, через що відкриття навчального закладу перенесли на наступний 1844 рік. Ця дата і вважалася донедавна роком заснування Львівської політехніки.

І на завершення ще одне. За всю свою довгу історію наша Альма-матер у силу різних об'єктивних обставин була вимушена багато разів змінювати свою назву.

Хронологія історичних назв Львівської політехніки за 200 років

- 1816–1825 – Цісарсько-королівська реальна школа у Львові.
- 1825–1835 – Цісарсько-королівська підготовча школа технічних і комерційних спеціальностей у Львові.
- 1835–1844 – Цісарсько-королівська реально-торговельна академія у Львові.
- 1844–1877 – Цісарсько-королівська технічна академія у Львові.
- 1877–1894 – Цісарсько-королівська Вища технічна школа у Львові.
- 1894–1921 – Цісарсько-королівська політехнічна школа у Львові.
- 1921–1939 – Львівська політехніка.
- 1939–1942 – Львівський політехнічний інститут.
- 1942–1944 – Технічні фахові курси у Львові.
- 1944–1967 – Львівський політехнічний інститут.
- 1967–1978 – Львівський ордена Леніна політехнічний інститут.
- 1978–1993 – Львівський ордена Леніна політехнічний інститут імені Ленінського комсомолу.
- 1993–2000 – Державний університет «Львівська політехніка».
- 2000–2016 – Національний Університет «Львівська політехніка».

3. Про що розповідають документи

«1843 р. Вівторок, 14 березня. Запровадження технічного курсу при Академії реальній». Таку інформацію для своїх читачів подала відома тоді у Львові «Газета Львівська». Ймовірно, що саме цього дня в Академії відбулася вступна лекція з технічного курсу, а дещо пізніше мало пройти урочисте святкування з цього приводу. Але його невідомо чому перенесли на пізніше, на жовтень.

28 вересня 1843 р. Галицький сейм звернувся до цісаря з проханням надати польській мові найбільшого сприяння в усіх школах Галичини. Впродовж 1844 року тривало інтенсивне (на 90 сторінок) листування з навчальною комісією у Відні щодо організації роботи навчального закладу. Зокрема, до природничо-математичного та технічного курсів було додано відділ нових мов. Підтвердженням цього є свідчення Гната Комарницького, в якому відзначено його блискучий іспит з англійської мови (свідство зберігається в музейній експозиції).

1848 року під час подій «Весни народів» на Площі Ринок у Львові з'явилися барикади, на Ратуші підняли синьо-жовтий прапор. В архівах збереглися списки студентів, які брали активну участь у цих подіях. З Весною народів у суспільстві починає також формуватися розуміння потреби впровадження польської й української мов у щоденне життя.

1871 року з петицією до Франца Йосифа I у справі вкрай необхідної реорганізації Технічної академії звернулися представники трьох громад Львова: австрійської, польської та української. Петиції ці були відповідно складені трьома мовами.

Того ж року випускник Технічної академії Гнат Комарницький – вже як радник магістрату – склав додатково ще й приватний іспит з української мови та літератури професорові університету Омелян Огоновському, готуючись до роботи інспектора народних шкіл.

1871 – 72 рр. – Політехнічна школа повністю перейшла на читання лекцій польською мовою.

1872 – 73 рр. – вперше проведені вибори ректора, з'явилися також нові кафедри.

1877 року згідно з декретом Франца Йосифа I технічний заклад отримав статус Вищої школи та був зрівняний у правах з іншими вищими технічними закладами Австрії.

У 1880 році імператор, який сприяв Політехніці на різних етапах її становлення, відвідав Львів і побував у кількох навчальних закладах тодішнього Львова. Найбільше уваги він приділив Політехнічній школі: зробив запис у Пропам'ятну книгу Політехніки, оглянув будівельну виставку, влаштовану до дня його приїзду. Імператор також замовив у відомого художника Яна Матейка цикл монументальних настінних полотен для актових залів. На основі графічних шкіців Матейка цикл настінних робіт виконала група краківських художників (Ю. Унежинський, Т. Лісевич, В. Лускіна, Л. Стажинський та інші). Копія Пропам'ятної книги Львівської політехніки та автограф імператора представлені в експозиції Музею історії Львівської політехніки.

Іншими навчальними закладами, які відвідав імператор Франц Йосиф I у Львові, були середня школа та українська духовна семінарія. Тут семінарист Маркіян Шашкевич вітав імператора українською мовою.

1901 року Технічна школа отримала право надавати наукові звання (докторські ступені). 1921 року університет змінив черговий раз свою назву з Цісарсько-королівської політехнічної школи на Львівську політехніку.

До початку Другої світової війни у Львівській політехніці навчалося 3606 студентів.

Анна Кос,
Музей історії Львівської політехніки

4. Шкіци про велетів

Засновник Львівської математичної школи

Стефан Банах – великий математик сучасності, професор Львівської політехніки та Львівського університету, член Польської Академії знань та член-кореспондент АН УРСР. Він був одним із творців сучасного функціонального аналізу та Львівської математичної школи.

Народився у Кракові, де йому встановлений пам'ятник поблизу місцевої політехніки. Після навчання у Краківській гімназії

вступив на факультет будови машин Львівської політехнічної школи. Згодом перевівся на факультет інженерії за спеціальністю «Сухопутна інженерія».

З 1920 до 1922 року працював асистентом на кафедрі математики Львівської політехніки у професора А. Ломницького. Тоді ж опублікував низку наукових праць. У 1920 році здобув учений ступінь доктора філософії, а 1924-го – затверджений у вченому званні надзвичайного професора кафедри математики Львівського університету.

Стефан Банах – один із творців сучасного функціонального аналізу. Разом з Г. Штейнгаузом організував видання відомого журналу «*Studia mathematica*». Вивчені ним лінійні простори, що згодом одержали назву «простір Банаха», мають велике значення і для сучасної математики. Зі своїми учнями – С. Мазуром, В. Орличом, Ю. П. Шаудером – став одним із фундаторів всесвітньо-відомої Львівської математичної школи.

Багато здобутих Банахом результатів стали класичними і входять до підручників та монографій з функціонального аналізу. Деякі роботи стосуються теорії звичайних диференціальних рівнянь (Банахове середнє), теорії функцій комплексної змінної тощо. Основні його твори («Теорія лінійних операторів», «Диференціальне та інтегральне числення») опубліковані польською, французькою й українською мовами.

З 1939 року – він голова Польського математичного товариства, член-кореспондент АН УРСР. Працював деканом фізико-математичного факультету Львівського університету і одночасно перебував на керівній роботі в інституті математики АН УРСР (Львівська філія). За сумісництвом виконував обов'язки завідувача кафедри теоретичної механіки Львівської політехніки.

У 1940 року був депутатом Львівської міської ради. Під час німецької окупації спочатку переховувався, а потім працював дозором у протитифозному інституті Вайгля.

Його відкриття стали золотим фондом математики ХХ століття. Польське математичне товариство заснувало премію імені С. Банаха.

Невтомний архітектор і будівничий Львова

Іван Левинський – одна з найцікавіших постатей в історії архітектури і містобудування Львова та Галичини початку ХХ століття. Близьку закінчивши Львівську політехніку, він в подальшому спроектував і збудував численні будівлі Львова, що стали окрасою міста.

У 1875 році Іван Левинський завершив навчання у Львівській політехніці і незабаром відкрив своє власне архітектурне бюро, а також фірму будівничих матеріалів і керамічну студію – справжню «архітектурно-будівельну імперію», найбільшу в Галичині.

У стилі, який сповідував та реалізовував Іван Левинський, поєднувалася сецесія віденського зразка і мотиви народної архітектури Карпат. Найцікавішими у його творчому доробку є, зокрема, будівлі Торгово-промислової палати, товариства «Дністер», Академічного дому та ансамбль вулиці Асника (тепер Богомольця). Він також проектував і будував лікарні і санаторії у Львові, Городенці, Коломиї, Тернополі, Ворохті, Заліщиках і Золочеві. У 1917 році збудував у Києві католицьку церкву в «гуцульському стилі».

Фірма Івана Левинського першою в Європі застосувала залізобетонні конструкції при спорудженні будівель. Серед його найвідоміших архітектурних шедеврів – Львівський оперний театр, Залізничний вокзал, готель «Жорж».

Від 1903 року Іван Левинський – професор архітектури у рідній Альма-матер. Він був членом декількох товариств галицьких русинів – «Просвіти», «Сільського господаря», студентського товариства «Основа», патрунував освітянське робітниче товариство «Поступ».

Левинський першим звернув увагу на професійний розвиток гончарства і запровадив його до своєї керамічної фабрики через залучення гончарів, потім – професійних керамістів. На фабриці виробляли печі, вазони і вази, дахівку, цеглу, плитку, скульптуру.

Місток професора Туллє – путівець у майбуття

Максиміліян Туллє – відомий європейський науковець, який разом з Каролем Скибинським заклав основи школи містобудування і будівельної механіки. Двічі він був ректором Львівської політехніки (у 1894–1895 та 1910–1911 роках).

Народився у Львові 1853 року. 1871-го закінчив гімназію імені Франца Йосифа. Навчався у Львівській та Віденській політехніках. Надалі працював на залізниці у Львові, Станіславові, на будівництві мосту через річку Серет (Румунія), у відділі мостів Львівської дирекції залізниць.

У 1878 році отримав ступінь інженера та доцента Львівської політехніки, у 1893 році – професора будівництва мостів та статик будівництва. Неодноразово був деканом відділу інженерії. У 1902 році став доктором Празької політехніки.

Після Першої світової війни Максиміліян Туллє – співорганізатор Варшавської політехніки, у 1920 р. – співзасновник і президент Академії технічних наук у Варшаві, дійсний член Наукового товариства ім. Шевченка у Львові.

Максиміліян Туллє є одним із основоположників теорії залізобетону. За його ініціативою у 1894 році на території, прилеглій до головного корпусу Львівської політехніки, був збудований залізобетонний міст – полого арка прольотом 11,5 метра для демонстрації міцності нового будівельного матеріалу. Місток зберігся до сьогодні і слугує для студентів-випускників своєрідним путівцем у самостійне життя.

Обраний головою Спільки католицьких товариств Львова, професор Максиміліян Туллє керував спорудженням Католицького будинку (зараз муніципальний театр). У 1925 році він отримав звання почесного професора, а у 1929 році – доктора Honoris Causa Варшавської політехніки, обраний дійсним членом багатьох наукових товариств.

Він автор 22 підручників, а також співавтор відомого Будівельного словника.

Тричі прем'єр-міністр Польщі

Відомий польський математик, один із фундаторів Львівської математичної школи, знаний громадський і державний діяч, прем'єр-міністр Польщі впродовж трьох каденцій Казимир Бартель – теж випускник Львівської політехніки, яку закінчив у 1907 році.

Незабаром став працювати тут доцентом, завідувачем кафедри нарисної геометрії, професором, ректором. Учасник Першої світової війни, Бартель був другом і прихильником лідера Польщі тих років Юзефа Пілсудського.

По війні працював міністром залізничних шляхів Польщі. У 1922–1930 роках був депутатом сейму. Після травневого перевороту (1926 року), під орудою Юзефа Пілсудського, Бартель став прем'єр-міністром і займав цю посаду впродовж трьох каденцій: у 1926, 1928–1929, 1929–1930 роках.

У подальшому він заступник прем'єр-міністра, віце-прем'єр, міністр релігійних конфесій і суспільної освіти та міністр транспорту Польщі.

У 1930 році Бартель полишає політику і повертається до наукової діяльності у Львівській політехніці.

Став ректором Львівської політехніки і невдовзі був удостоєний звання почесного доктора і члена Польської математичної асоціації.

Цікавий історичний факт: у 1940 року Бартеля запросили до Москви і запропонували місце в радянському парламенті. Але він відмовився і повернувся до Львова.

30 червня 1941 року у Львів увійшли війська німецького вер-

махту. Казимир Бартель був заарештований гестапо двома днями пізніше. Нацисти зробили йому пропозицію створити і очолити маріонетковий уряд Польщі. Він відмовився, і за особистим наказом Генріха Гімmlера розстріляний 26 липня у в'язниці Бригідки, одразу після масових вбивств своїх колег.

На вшанування пам'яті львівських професорів, закатованих нацистами, у 2011 році на Вулицьких пагорбах Львівська політехніка спільно із Вроцлавською політехнікою спорудили монумент під назвою «Не убий!».

Той, хто створив «Нівелірну мережу» Львова

Домінік Зброжек – видатний вчений-астроном, геодезист, метеоролог, педагог і організатор науки і освіти, член Краківської академії наук і ремесел. У 1888–1889 роках обирався ректором Львівської політехніки.

Він був першим завідувачем найстарішої в Україні кафедри геодезії і сферичної астрономії, засновник і перший керівник єдиної в XIX ст. в Західній Україні астрономічної обсерваторії. Саме він розпочав у Львові наукові дослідження в галузі геодезії, створив першу «Нівелірну мережу» міста.

Його учнями були видатні вчені й інженери – професори Ягеллонського університету у Кракові Мауріцій Пій Рудзкі і Август Віктор Вітковські, професори Львівської політехніки Платид Заслав Дзівінські, Северин Відт, Роман Дзесьлевські, Ян Еміль Блаутт та багато інших.

Домінік Зброжек – член Краківської академії наук і ремесел, Технічного і Політехнічного товариств у Львові, посол Галицького Сейму від Самбора і член Ради міста Львова.

Один із «батьків» американської водневої бомби

Станіслав Улям – відомий польський та американський математик, учасник легендарного Манхеттенського проекту зі створення атомної бомби, випускник Львівської політехніки.

Станіслав з дитинства мав потяг до точних наук, тоді ж розпочав самостійно читати книжки з математики – Леонарда Ейлера, Анрі Пуанкаре, Гуго Штейнгауза, захопився теорією відносності Альберта Ейнштейна, що створило йому репутацію вундеркінда.

У 1927 році Улям вступив до Львівської політехніки, де на лекціях професора К. Куратовського захопився теорією множин

і своїми успіхами у цій галузі привернув до себе увагу Станіслава Мазура і Стефана Банаха. Згодом долучився до участі у засіданнях відомої у світі Львівської математичної школи у кав'ярні «Шотландський».

Тоді ж у віці 18 років Улям пише, а в 1929 році оприлюднює в науковому журналі свою першу статтю, а в 1931–1932 роках вже робить доповіді на міжнародних конгресах математиків, звертаючи на себе увагу провідних науковців світу.

В 1934 році він розпочав листування з Джоном фон Нейманом, а після зустрічі з ним у Варшаві прийняв запрошення працювати у Принстонському університеті. У США Улям відвідує лекції Альберта Ейнштейна, знайомиться з Норбертом Вінером, Германом Вейлем, Біркгофом та багатьма іншими відомими науковцями, які у XX столітті уособлювали досягнення світової науки.

З 1940 року Станіслав Улям працює в університеті в Медісоні, де плідно співпрацює з С. Евереттом в галузі теорії груп. Невдовзі його запрошують до лабораторії в Лос-Аламос для участі у Манхеттенському проекті (проектівання атомної бомби). Тут він співпрацює з Енріко Фермі, Річардом Фейнманом і Едвардом Теллером.

Гонка озброєнь між США і СРСР, що розпочалася по закінченні Другої світової війни повертає його до проекту водневої бомби. На той час він виконує разом з Енріко Фермі та Дж. Паста низку робіт з комп'ютерного моделювання нелінійних процесів та візуалізації результатів.

Практично роботу над проектом американської водневої бомби очолював тріумвірат: Едвард Теллер, Станіслав Улям та Георгій Гамов. Внесок Уляма був настільки значним, що Теллер взяв його у співавтори патенту на термоядерну бомбу.

Лекції читав винятково рідною українською мовою

Відомий український вчений-хімік професор Львівської політехніки Дмитро Толопоко народився 7 листопада 1912 році у родині сільського коваля в селі Під'ярків тодішнього Бібрецького повіту Львівської області.

У 1939 році закінчив Львівську політехніку, здобув фах інженера-хіміка і почав викладацьку та наукову діяльність на посаді асистента кафедри органічної хімії Львівської політехніки.

За часів німецької окупації діяльність Політехніки була припинена, а в її корпусах розмістився військовий шпиталь. В цей час Дмитро Толопоко працював інженером-хіміком, викладачем хімії у фаховій школі та асистентом на технічних курсах.

У 1944 році, після вступу до Львова радянських військ і відновлення діяльності Львівської політехніки, Дмитро Толопоко знову обійняв посаду асистента кафедри органічної хімії. В 1955 році захищає в Київському державному університеті імені Т. Шевченка кандидатську дисертацію на тему «Синтез і властивості третинного гідропероксиду кумолу».

Наукові зацікавлення Дмитра Толопока стосувалися вивчення окиснювальних процесів, синтезу пероксидних ініціаторів, рідиннофазного автоокиснення вуглеводнів, особливо кумолу та дифенілетану, дослідження кінетики цих процесів та виділення проміжних продуктів – гідропероксидів, розроблення методів синтезу акрилатних мономерів тощо.

У 1958 році він очолив одну з наукових груп першої у Львівській політехніці проблемної лабораторії нових матеріалів.

У 1965 році Дмитро Толопоко організовує кафедру технології основного органічного синтезу і синтетичних каучуків (ТОНС), яку очолює упродовж 18 років.

Володів унікальною здатністю безпомилково визначати перспективні напрями досліджень, виявляти і залучати до наукової роботи талановиту молодь. Під безпосереднім керівництвом професора Толопока виконано і захищено 29 кандидатських дисертацій.

З 1983 до 1990 року Дмитро Толопоко – професор кафедри ТОНС. Це був один з небагатьох професорів, який практично до кінця своїх днів працював у лабораторії і особисто ставив досліди. Лекції у всі часи він читав лише рідною мовою, хоча вільно володів польською, німецькою і російською мовами, знав латину, читав і опрацьовував, без проблем, англійську наукову літературу.

5. Європейський вектор розвитку науки і освіти

Львівська політехніка – це університет трьох століть: XIX, XX і XXI. Це історичний бренд, сутність якого закодована у безсмертному вислові-присязі: «Litteris et Artibus» – «Наукам і Мис-

тецтвам», вірність якій зберігали десятки поколінь львівських політехніків.

В усі часи університет був невід'ємною складовою європейської технічної науки, джерелом висококваліфікованих кадрів інженерів, конструкторів, вчених. Як наголошує **ректор Національного університету «Львівська політехніка», голова Ради ректорів Львівщини, член-кореспондент Національної академії педагогічних наук України, лауреат Державної премії в галузі науки і техніки України професор Юрій Бобало**, у різні періоди свого становлення та розвитку університет завжди впроваджував найкращі в Україні та світі системи вищої технічної освіти.

В основу таких освітніх систем покладено принципи поєднання природничо-наукової, фундаментальної підготовки із загально-інженерною та отримання професійно-практичних навичок на виробництві і в наукових установах. Удосконалюються ці освітні принципи із самого зародження вчених-політехніків. Реальними в політехніці стали інтеграційні процеси освіти, науки і виробництва. У виховний процес втілено концепцію національного виховання та духовного відродження.

Від початку другої половини XIX ст. тут розпочали формуватися найважливіші галузі інженерного фаху. Виразніше окреслилися основні технічні напрями, що заклали основу для майбутніх факультетів. Технічна академія, сформована у 1844 році, поступово здобуває визнання як осередок якісної технічної освіти та науки. Приміром, у 1851 році кафедру математики очолив українець Лаврентій Жмурко, який став одним із найперших творців львівської математичної школи. А професор фізики Фелікс Стжелецький вперше теоретично обґрунтував знамениті фігури Ліссажу, які були відкриті цим французьким фізиком дослідним шляхом.

У 1861 році до міста проклали залізницю, отож постало завдання щодо виходу Львова на європейський ринок. Це зумовило прискорення розвитку крайової економіки, насамперед індустріалізації, що вимагало, своєю чергою, кваліфікованих інженерних кадрів. Відтак, професори Технічної академії підготували проект її реорганізації, поклавши в основу досвід австрійських та інших технічних освітніх закладів.

У 1872 року Технічна академія, як відомо, підвищила свій статус – отримала права вищого навчального закладу. Першим її ректором стає професор фізики Фелікс Стжелецький. Саме тоді було прийнято документ про зрівняння в правах професури місцевих академічних вищих навчальних закладів і Технічної академії (вони стали державними службовцями, що належали до певного рангу). В Академії створили три факультети: інженерії, архітектури, технічної хімії, а в 1877 р. – машинобудівний, що сприяло працевлаштуванню багатьох визначних науковців.

Ще від 1870 року в академії функціонували три загальні кафедри: нарисної геометрії; механіки й теорії машин; будівництва шляхів, мостів і залізниць. Згодом відкрили кафедру геодезії, хімічної технології, машинобудування та архітектури. У той час Політехніка готувала вчителів для реальних шкіл у містах Кракові, Ярославі, Стрию, Станіславі, нижчих реальних шкіл у містах Снятині й Тернополі.

Важлива історична віха в історії Львівської політехніки пов'язана із діяльністю на посаді ректора Юліана Захарієвича – професора архітектури, автора проектів чудових історичних університетських будівель, що стали окрасою Львова, насамперед – головного корпусу.

13 вересня 1880 року Львівську політехніку відвідав цісар Австро-Угорщини Франц Йосиф I. Він висловив подяку Юліану Захарієвичу за чудове архітектурне виконання університетських споруд, а професорській колегії – за дбайливість і розвиток навчального закладу. Спеціально для навчального закладу цісар замовив у відомого польського художника Яна Матейка одинадцять картин, які б відображали технічний прогрес людства.

У 1894 році прийнято статут Політехнічної школи, а в 1901 році вона одержала право на присудження наукових ступенів докторів технічних наук і почесних докторів. У 1912 році звання почесного доктора Львівської політехніки удостоїлись Марія Складовська (Кюрі), Ян Франк, Юліан Медведський, Август Вітковський.

Після закінчення Першої світової війни відбулися кардинальні зміни на політичній карті Європи. Розпад Австро-Угорської та Російської імперій зумовив виникнення незалежних країн, зокрема Польщі, до складу якої тоді увійшла більша частина Західної України. Львів став воєводським містом. Тут відновили роботу вищі навчальні заклади, отже, розпочався польський період історії Політехнічної школи. У листопаді 1919 року до неї приєднали Рільничу академію в Дублянках і львівську Вищу школу лісництва. Із приєднаних закладів утворили рільничо-лісовий факультет.

Тоді ж Львівська політехніка отримує новий статус вищого технічного навчального закладу. 20 червня 1920 року був прийнятий її Статут, схвалений загальними зборами професорів, в якому передбачено господарське та адміністративне самоврядування, а керівними органами стали загальні збори професорів, сенат (організований зі старших професорів) та ради факультетів. Діяли шість факультетів.

Тодішня Львівська політехніка відігравала значну роль у становленні та розвитку польської авіаційної науки й техніки. Тут 1928 року створюється окремий авіаційний факультет. Планувалося збудувати при доцентурі аеродинаміки лабораторію. За сприяння польського Міністерства протиповітряної оборони в 1927–1930 рр. зведено та обладнано будинок між головним та хімічним корпусами, де розташовувалася аеродинамічна труба та аеродинамічна вага – технічне диво на той час. Унікальною спорудою в аеродинамічній лабораторії був і гідроканал для фотографування вихрових потоків при вдосконаленні аеродинамічних форм літальних апаратів.

Львівська політехніка завжди була і є одним з найдемократичніших вищих закладів освіти, і саме в ній українське населення, поневолене різними окупаційними режимами, мало шанс здобути вищу освіту. З її стін вийшли видатні політичні діячі, провідники й учасники національно-визвольних змагань – Степан Бандера, Роман Шухевич, Олекса Гасин, Катерина Зарицька, Петро Франко.

У жовтні 1939 року Львівська політехніка після вступу до міста Червоної Армії перейменовується на Львівський політехнічний інститут.

На жаль, Друга світова війна перервала навчально-наукову роботу навчального закладу. У ніч з 3 на 4 липня 1941 року на Вулицьких горбах гітлерівці розстріляли десятки найвідоміших львівських учених, зокрема професорів Політехніки К.Вайгеля, Р.Віткевича, В.Круковського, А.Ломницького, С.Пілята та інших. 26 липня 1941 року в підвалах гестапо загинув професор Казимир Бартель.

Діяльність Львівської політехніки відновились у 1944 році. В ній навчалися тоді майже 440 студентів. Практично наново почав відроджуватися науковий потенціал інституту. До Львова при-

їхали працювати видатні вчені академіки Г. Савін, В. Сельський, О. Харкевич, професори К. Карандєєв, Г. Погодін, Г. Кияниця, А. Занько та інші.

Змінювалися структура інституту і профіль спеціальностей. На базі рільничо-лісового факультету утворилися два самостійні інститути – сільськогосподарський та лісотехнічний. Для наближення навчального процесу і підготовки фахівців до виробничих потреб промислових Західного регіону України інститут відкрив у Дрогобичі, Тернополі, Івано-Франківську та Луцьку свої філії.

Традиційно у Львівській політехніці виконуються фундаментальні дослідження з фізики, електроніки, механіки, хімії та хімічної технології, математичних наук, приладобудування, геодезії, будівництва, архітектури. Засновниками багатьох відомих у світі нових шкіл галузях наукової технічної думки були професори С. Ямпольський, О. Харкевич, К. Карандєєв, О. Андрієвський, М. Шульга, М. Медвідь, Б. Швецький, В. Кочан, Т. Юрженко, Ю. Величко, Т. Губенко, В. Кияниця, Є. Замора, Д. Толопко, В. Тихонов, К. Галабуцька, Л. Шпинова, М. Мигаль, Г. Мещеряков та багато інших.

Зараз університет став на шлях докорінних перетворень в навчально-освітній царині. Нині у його структурі повноцінно функціонують 16 навчально-наукових інститутів, інститут дистанційного навчання, міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою, науково-дослідний конструкторський інститут. Тут діє потужна науково-дослідна частина, успішно працюють сім коледжів та дві гімназії, науково-технічна бібліотека, видавництво, студентське проектно-конструкторське об'єднання «Політехніка», бізнес-інкубатор, технопарк, музей історії університету, два навчальні полігони, інші структурні підрозділи.

Із 2010 року в Львівській політехніці успішно реалізується масштабна довгострокова програма розвитку університету до 2020 року. Вона охоплює важливі питання моніторингу ринку праці та тенденцій розвитку економіки держави та регіону за галузями, вдосконалення управління університетом, інноваційно-освітньої та інноваційно-наукової діяльності, розвитку матеріально-технічної бази, інформаційного забезпечення освітньо-наукової діяльності, співпраці з установами Національної академії наук України, науковими установами та вищими навчальними закладами, міжнародної співпраці та інтеграції, молодіжної політики та розвитку студентського самоврядування.

Щоб підготувати хорошого фахівця-інженера, потрібно мати насамперед сучасні науково-дослідні і навчально-методичні лабораторії. Тому університет наполегливо і результативно працював над завданнями, пов'язаними із зміцненням матеріально-технічної бази. За останні роки спільно із відомими компаніями і фірмами створені нові навчально-наукові структури: лабораторію низьковольтного електротехнічного обладнання фірм «ABB», «ETI» та «ЕК», навчально-науковий центр «Moeller», лабораторію фірми «Schneider Electric». Подібні лабораторії обладнали компанії «CB Альтера», «Bosch» та інші.

В останні роки Львівська політехніка також суттєво активізувала свою міжнародну науково-технічну та освітню співпрацю із закордонними університетами, науковими інституціями та компаніями. Укладено угоди і з понад 120 навчальними закладами і освітніми центрами 24 країн світу. Наукові колективи нині виконують десятки дослідницьких робіт за кошти міжнародних грантів та проектів, налагоджено широкий обмін студентами і викладачами із закордонними партнерами. А це – дуже важливий чинник втілення євроінтеграційних прагнень України.

Львівська політехніка за різноманітними рейтингами постійно входить в чільну п'ятірку найкращих українських вищих навчальних закладів, користується великою популярністю у молоді. Цього року вперше за свою історію вона увійшла у престижний рейтинг 1000 найкращих університетів світу.

Як вважає ректор університету, професор Юрій Бобало, одним із факторів виходу із нинішньої фінансово-економічної кризи є саме наголос на розвитку реальної економіки, економіки матеріальних цінностей, економіки високих технологій. А отже, від людей цього «практичного фаху» залежатиме, чи зможемо ми здолати нинішні негаразди й відновитися у новій цивілізаційній якос-

ті. Тому у Львівській політехніці з оптимізмом дивляться на майбутнє інженерного фаху і на його зростаючу роль у нашому суспільстві.

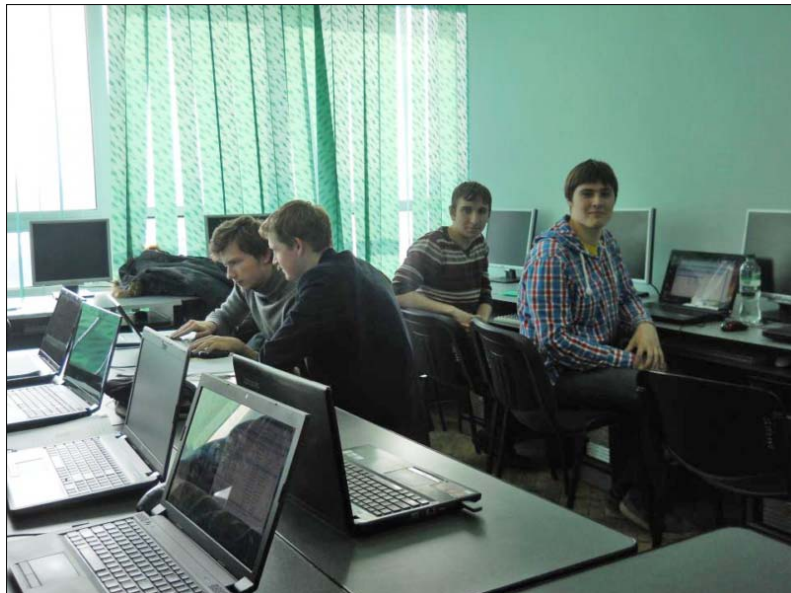
Підготувати повноцінного фахівця, котрий досконало володіє знаннями і професійними навичками, – означає також духовно збагатити його. У Львівській політехніці традиційно важливе місце відводять розвитку творчих обдарувань студентів і викладачів. Неоцінима роль у цьому Народного дому «Просвіта», котрий провадить велику роботу щодо пропаганди української культури та мистецтва, організації дозвілля львівських політехніків. Сотні їх беруть активну участь у народних колективах симфонічного та духового оркестрів, студентської хорової капели «Гаудеамус», ансамблю танцю «Вірність», чоловічого хору викладачів «Орфей», ансамблю пісні й музики «Заспів» та інших.

І ще одна важлива обставина, що характеризує історичний образ Львівської політехніки. В усі часи наш університет відзначався динамізмом свого розвитку та виразною демократичною сутністю, що виявлялася, зокрема, у традиційно демократичному складі його викладачів та студентів. Це багато в чому спричинило широке розповсюдження в політехнічному середовищі передових наукових і суспільних ідей.

Всі ми були свідками того, яка велика протестна хвиля піднялася під час Революції Гідності, коли тисячі наших викладачів та студентів гаряче і самовіддано виступили за нетлінні демократичні цінності та європейський вибір України. Цю орієнтацію на гуманістичні ідеали добра, справедливості, свободи, що відповідає найкращим університетським традиціям, у Львівській політехніці будуть й надалі продовжувати і поглиблювати. У цьому – запорука невпинного розвитку і прогресу університету.

Нове покоління Львівської політехніки свято береже та

примножує нетлінні традиції старших поколінь. Чимало її випускників займають найвищі посади у владних, бізнесових та фінансових структурах, науці та освіті. Це – Дмитро Шимків, Лілія Гриневич, Олександр Шлапак, Юрій Луценко, Олексій Скрипник, Андрій Садовий, Микола Кміть, Петро Писарчук, Степан Кубів, Марк Зархін, Цахіягін Елбегдорж, Оксана Юринець, Олег Сергєєв та багато інших.

Ми досліджуємо і відновлюємо наше минуле та будуємо своє майбутнє. А отже, в історичному аспекті самоусвідомлюємося як нація європейська, нація, котра нині невтомно торує свій оригінальний шлях у цивілізований інтелектуальний та культурний світ. І альтернативи цьому немає, якщо ми хочемо побачити Україну серед найрозвинутіших світових і європейських потуг.

6. Цифри і факти

За час існування Львівська політехніка підготувала понад 250 тисяч фахівців, з них більше 4 тисяч – це іноземці з майже 90 країн світу.

За 25 років незалежності України університет закінчили понад 70 тисяч студентів.

Львівська політехніка нині – це 16 потужних навчально-наукових інститутів, Інститут дистанційного навчання та Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою, ціла мережа інших навчальних закладів, де навчаються понад 40 тисяч студентів за 66 бакалаврськими напрямками та 135 спеціальностями.

Науковці університету здобули 19 Державних премій у галузі науки і техніки, 2 Національні премії імені Тараса Шевченка, 4 Державні премії в галузі архітектури.

До проведення різноманітних наукових досліджень залучено понад 2000 вчених, зокрема понад 300 докторів наук та понад 1100 кандидатів наук.

Щорічно у міжнародних та всеукраїнських наукових конференціях та різноманітних студентських олімпіадах беруть участь понад 4600 студентів-політехніків.

Загальний обсяг фінансування науково-дослідних робіт у 2016 році становив понад 15 млн грн.

Львівська політехніка – багаторазовий володар Гран-прі «Лідер наукової та науково-технічної діяльності» на Міжнародній виставці «Сучасні заклади освіти».

Здобуто понад 40 індивідуальних грантів на наукове стажування та проведення досліджень за кордоном (стипендії імені Станіслава Толпи, грант Міланського університету Біокка, стипендія фонду Гумбольдта, стипендія Австрійської служби академічних обмінів – OEAD, стипендія Інституту хімії високомолекулярних сполук Академії наук Чеської Республіки, стипендія Програми академічних обмінів ім. Фулбрайта, стипендія OEAD тощо).

В університеті створений і плідно функціонує Національний контактний пункт «Дії Марії Кюрі для розвитку навичок, навчання та кар'єри» рамкової програми ЄС «Горизонт 2020».

Про Львівську політехніку

Петро ПОРОШЕНКО – Президент України, член Наглядової ради Львівської політехніки: «До Львівської політехніки я маю надзвичайний пієтет: адже тут в далекі 1950-ті навчався мій батько. Вона є найпатріотичнішим і найінтелігентнішим навчальним закладом України, нашою науковою і освітньою візиткою».

Лешек БАЛЬЦЕРОВИЧ – Doctor Honoris Causa Національного університету «Львівська політехніка», «батько» польських економічних реформ: «Львівська політехніка має великі традиції. Тут працювали вчені зі світовим ім'ям, зокрема, математик Стефан Банах. Моя докторська дисертація пов'язана з технікою, з технічним прогресом. У свою команду я набирив не політиків, а математиків, фізиків, інженерів, тобто технічних фахівців. Знав, що голова у них працює добре і не зіпсута соціальними ідеями».

Роалд ГОФМАН – американський хімік, поет, драматург і філософ, Нобелівський лауреат: «Мій батько завжди мені казав, що своїй успішній інженерній кар'єрі він зобов'язаний чудовим професором та викладачем Львівської політехніки. Вона дала йому чудовий фах і невичерпну життєву силу».

Василь КРЕМЕНЬ – Президент Національної академії педагогічних наук України: «Ви маєте надзвичайно потужний університет і надзвичайно потужного ректора».